

LIKOVNA UMETNOST (UMETNOSTNA ZGODOVINA IN LIKOVNO SNOVANJE)



UČNI NAČRT

IME PREDMETA: likovna umetnost (umetnostna zgodovina in likovno snovanje)

Izobraževalni program dvojezične slovensko-madžarske gimnazije na narodno mešanem območju Prekmurja:

obvezni predmet (52 + 18 ur)

PRIPRAVILA PREDMETNO KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Likovno-snovalni del: Primož Krašna, Zavod RS za šolstvo; dr. Janja Batič, Pedagoška fakulteta, UM; Maja Bencek, OŠ Gorišnica; Andreja Blimen Majcen, OŠ Pod goro Slovenske Konjice; mag. Katarina Dolgan, Zavod RS za šolstvo; Mojca Dolinar, Zavod RS za šolstvo; Anka Dornik Valič, Šolski center Nova Gorica; Mihaela Gregorc, Gimnazija Ledina; dr. Jerneja Herzog, Pedagoška fakulteta, UM; Lota Kahne, CIRIUS Kamnik; mag. Natalija Kocjančič, Zavod RS za šolstvo; dr. Katja Kozjek Varl, Pedagoška fakulteta, UM; Petra Lebar Kac, OŠ Janka Padežnika Maribor; mag. Vesna Rakef, OŠ Trzin in GSŠRM Kamnik; Staša Slapnik, Ekonomska gimnazija in srednja šola Radovljica; Barbara Tacar, OŠ Poljane; dr. Bea Tomšič Amon, Pedagoška fakulteta, UL; dr. Špela Udovič, Srednja medijska in grafična šola Ljubljana; Jasmina Žagar, Gimnazija Novo Mesto; dr. Tilen Žbona, Pedagoška fakulteta, UP; Martina Žličar OŠ Vransko-Tabor.

Umetnostno-zgodovinski del: Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo; Marjana Dolšina Delač, Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana; dr. Martin Germ, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta; dr. Nadja Gnamuš, Gimnazija Jožeta Plečnika Ljubljana; dr. Metoda Kemperl, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta; mag. Bernarda Stenovec, Škofijska klasična gimnazija, Zavod sv. Stanislava; Anamarija Šmajdek, Srednja šola Josipa Jurčiča Ivančna Gorica, Gimnazija Jožeta Plečnika Ljubljana, OŠ Veliki Gaber; dr. Rebeka Vidrih, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Prilagoditve predmeta umetnost za dvojezično gimnazijo na narodno mešanem območju Prekmurja je pripravila komisija v sestavi: Primož Krašna, Zavod RS za šolstvo; Fortuna Lazar, Dvojezična osnovna šola Lendava; Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo.

JEZIKOVNI PREGLED: Nina Žitko Pucer

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-likovna-umetnost-umetn-zgo-in-lik-snovanje_dv.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 254797059](#)

ISBN 978-961-03-1227-7 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 245. seji, dne 19. 06. 2025, določil učni načrt likovna umetnost (umetnostna zgodovina in likovno snovanje) za izobraževalni program dvojezične gimnazije na narodno mešanem območju Prekmurja.



PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – BREZ PREDELAV

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE



KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dižake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in reptu dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspsit dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
- I:** *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solosores dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: *Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant.* **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

- Dijak
- » Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
 - » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
 - » **Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelli quam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
 - » **Ut fuga. Nemperum fuga.**
 - » Ma vellaut quatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
 - » Omnim ut doluptur, quam consequ.
 - » *Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
 - » *Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
 - » *Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelli quam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.*
 - » *Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

- | | | | |
|---|---|---|---------------------------------------|
| ☐ laborerat voluptiurem | ☐ veligna tessint | ☐ laborerat voluptiurem | ☐ veligna tessint |
| ☐ veligna tessint | ☐ laborerat voluptiurem | ☐ veligna tessint | |

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaborest quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

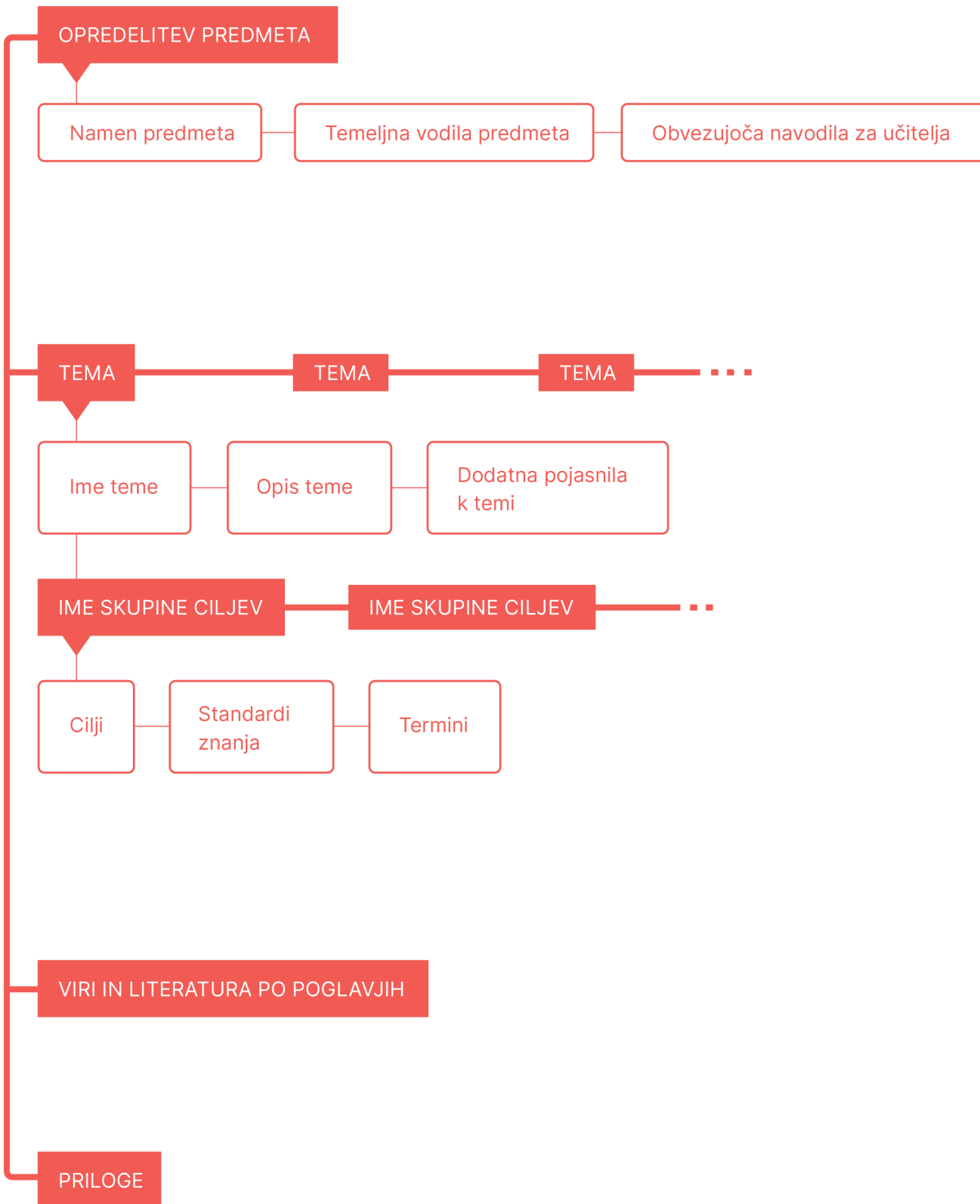
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA



KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA..... 9

Namen predmeta..... 9

Temeljna vodila predmeta 9

Obvezujoča navodila za učitelje 10

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA..... 11

LIKOVNI JEZIK 12

Likovni jezik 12

LIKOVNE TEHNIKE..... 14

Likovne tehnike..... 14

LIKOVNE VSEBINE V PROSTORU IN ČASU 16

Likovne vsebine v prostoru in času..... 16

UVOD V UMETNOSTNO ZGODOVINO: VSTOPIMO
V SVET UMETNOSTI 18

ANTIČNA UMETNOST – ČLOVEK KOT MERILO
STVARI 21

SREDNJEVEŠKA UMETNOST – DUHOVNI SVET
KRŠČANSTVA 24

RENEŠANČNA UMETNOST – ROJSTVO
MODERNEGA SVETA 26

BAROČNA UMETNOST –ZMAGOSLAVJE CERKVE IN
ABSOLUTIZMA..... 28

UMETNOST 19. STOLETJA – STOLETJE REVOLUCIJ
..... 30

UMETNOST 20. STOLETJA – NA POTI V
SODOBNOST..... 33

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH36

Opredelitev predmeta..... 36

Uvod v umetnostno zgodovino: vstopimo v
svet umetnosti 36

Antična umetnost – človek kot merilo stvari 37

Srednjeveška umetnost – duhovni svet
krščanstva 37

Renesančna umetnost – rojstvo modernega
sveta 37

Baročna umetnost –zmagoslavje Cerkve in
absolutizma 38

Umetnost 19. stoletja – stoletje revolucij 38

Umetnost 20. stoletja – na poti v sodobnost 39

PRILOGE40

Priloge po poglavjih 40

UVOD V UMETNOSTNO ZGODOVINO:
VSTOPIMO V SVET UMETNOSTI..... 40

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Likovna umetnost dijaku približa razumevanje likovne umetnosti kot temeljnega civilizacijskega dosežka ter spodbuja ustvarjalnost pri likovnem izražanju in interpretaciji umetniških del.

Poučevanje predmeta poteka dvojezično, torej se cilji in standardi obeh sklopov, umetnostna zgodovina in likovna umetnost, uresničujejo s poučevanjem v slovenščini in madžarščini ter z razumevanjem, sprejemanjem in spoštovanjem kulturnih posebnosti obeh narodnostnih skupnosti, tako slovenske kot madžarske. Predmet likovna umetnost, ki se poučuje dvojezično, je za dijaka orodje za raziskovanje lastne identitete, pripadnosti skupnosti ter večjezičnosti in večkulturnosti.

Likovno snovanje nadgrajuje praktična in teoretična spoznanja o likovnem izražanju, pridobljena v osnovni šoli. S tem dijak razvije lastne ustvarjalne sposobnosti za likovno izražanje, razvija in pogloblja razumevanje pojmov teorije likovne umetnosti ter se seznaja z raznovrstnostjo likovnih področij in praks v času in prostoru. Njegova likovna ustvarjalnost vpliva na to, da vizualnost povzdigne iz zgolj čutne ravnine doživljanja na raven duhovnega doživetja.

Umetnostnozgodovinske vsebine dijaka seznajajo z razvojem likovne umetnosti kot enim najpomembnejših izrazov človekove ustvarjalnosti ter dajejo izhodišča za razumevanje in doživljanje umetnosti. S tem prispevajo k celovitemu umevanju človeka in ključne vloge umetniške ustvarjalnosti v civilizacijskem razvoju človeštva.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Učni načrt je oblikovan tako, da učitelju omogoča povezovanje ciljev in standardov skozi vse teme predmeta ob upoštevanju specifičnih didaktično-metodičnih pristopov likovno snovalne in umetnostnozgodovinske stroke.

Učitelj poučuje predmet po načelu dvojezičnosti, torej dijaki z aktivnostmi in dvojezičnimi gradivi spoznavajo terminologijo predmeta v obeh jezikih, ob tem pa z inkluzivno naravnanim pristopom vzpostavlja spodbudno in varno učno okolje. Pouk izvedbeno poteka v obeh jezikih, zato učitelj prilagaja učna gradiva, sredstva in sam proces poučevanja dvojezičnosti. Pri pouku predmeta učitelj vključuje primere umetnin (umetnostnozgodovinskih ali likovnih del) z območja Slovenije in Madžarske enakovredno ter spodbuja dijake k raziskovanju umetnin in ustvarjalcev, ki v svojih delih povezujejo umetnost, tradicijo in kulturo obeh držav.

Znotraj likovno snovalnih vsebin se prepletajo tri ključne teme: likovni jezik, likovne tehnike ter likovne vsebine v prostoru in času. Zgolj osmišljeno povezan izbor ciljev in standardov vseh treh tem lahko ustvari podlago za

učinkovito načrtovanje učnega procesa. Praktično likovno izražanje je v procesu dela znotraj likovno-snovalnih tem temeljna dejavnost, ob kateri se dijaki likovno izražajo, nadgrajujejo likovno jezikovna znanja, spoznavajo različne oblikovalne pristope, razvijajo samostojnost, kritično reflektirajo umetnine, lastne likovne izdelke in neposredno okolje v katerem bivajo ter s pomočjo likovne umetnosti iščejo produktivne rešitve za izzive sodobne družbe.

Umetnostna zgodovina se ukvarja s področjem likovne umetnosti in ima kot stičišče humanističnih in družboslovnih strok v gimnazijskem izobraževanju pomembno splošnoizobraževalno vlogo. Z interdisciplinarnim pristopom pojasnjuje vpetost likovne ustvarjalnosti v širši družbeni kontekst, s spoznavanjem zgodovinskega razvoja umetnosti pa dijaku omogoča bolj poglobljeno razumevanje njene civilizacijske vloge ter izoblikovanje kritičnega odnosa do sodobnega umetnostnega dogajanja. Ob celoviti umetnostnozgodovinski analizi izbranih umetnin dijak razvija sposobnost razumevanja in doživljanja umetniških del ter njihovih vsebinskih, sporočilnih in estetskih razsežnosti. S tem izgrajuje zavest o pomenu umetnosti za osebno rast posameznika in razvoj družbe. Učitelj pri izboru vsebin daje poseben poudarek kulturni identiteti slovenske in madžarske skupnosti ter njunim povezavam s Slovenijo in Madžarsko, tako pri izboru umetnin kot pri izvajanju terenskega dela.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Predmet likovna umetnost sestavljajo teme, združene v dva dela: likovno snovanje in umetnostna zgodovina. Cilji in standardi vsakega dela so podani kot zaokrožena predmetna celota, sestavljena iz dveh enakovrednih delov: likovnega snovanja in umetnostne zgodovine.

Zaradi posebnosti didaktičnih, materialnih in prostorskih pristopov poučevanja likovnosnovalnih vsebin naj učitelj delo v učilnici prepleta z delom izven učilnice (kot npr. likovne delavnice ali tabori v eksterierju, strokovne ekskurzije ipd.).

Sestavni del pouka umetnostne zgodovine naj bo terensko delo, živi stik z umetninami. Pouku v ustrezno opremljeni učilnici se vsaj enkrat na leto pridruži terensko delo v obliki strokovne ekskurzije ali projektnega dne, usmerjenega v spoznavanje umetnostne dediščine lokalnega okolja. Dijak vsaj enkrat na leto obišče nacionalno ustanovo s področja likovne umetnosti in si ogleda vsaj eno aktualno razstavo moderne ali sodobne umetnosti. Terensko delo se lahko izvaja lokalno v Prekmurju, širše v Sloveniji in tudi na Madžarskem kot del kulturne vzgoje s poudarkom na kulturni identiteti slovenske in madžarske narodnostne skupnosti ter njunih povezavah s Slovenijo in Madžarsko.



TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA



LIKOVNI JEZIK

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema likovni jezik v gimnaziji razvija, obnavlja, pogloblja, razširja in nadgrajuje znanja likovnega jezika, ki so ga pridobili učenci v osnovni šoli. Tema razširja in pogloblja znanje o likovnih prvinah, likovnih spremenljivkah in načelih likovnega reda ob povezovanju različnih področij likovne umetnosti: risanje, slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, grafika, grafično in industrijsko oblikovanje, oblikovanje unikatnih predmetov, video, animacija, fotografija, digitalni mediji. V gimnazijskem okolju tema likovni jezik pri likovnem prakticiranju odpira priložnost kompleksne rabe, ozaveščenega in osmišljenega povezovanja likovnih elementov, raznovrstnih likovnih pristopov ter svobode raziskovanja v iskanju lastnega osebnega izraza dijaka.

LIKOVNI JEZIK

CILJI

Dijak:

- : prepozna ravni likovnega jezika na primerih umetnin, v lastnih likovnih izdelkih in v likovnih izdelkih svojih sošolcev,
 SC (5.2.4.3 | 3.3.2.1 | 3.3.1.1)
- : nadgrajuje znanje o likovnih elementih, likovnih spremenljivkah in načelih likovnega reda,
- : nadgrajuje svoje znanje o gradnji iluzije prostora na dvodimenzionalni ploskvi z uporabo globinskih ključev,
 SC (3.1.4.2)
- : v ustvarjalnem procesu povezuje likovne dejavnosti, različne kompozicijske principe in likovne elemente glede na različna likovna področja,
 SC (5.2.2.1 | 3.1.4.1)
- : na primerih lastnih likovnih izdelkov, likovnih izdelkov svojih vrstnikov ter umetnin analizira rabo likovnega jezika,
 SC (3.1.4.1 | 3.3.1.1)
- : v svojem likovnem delu zna uporabiti/ uporabi likovni jezik, v izdelkih svojih vrstnikov in v umetninah pa ga prepozna.



STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » v svojih likovnih izdelkih izvirno uporabi likovne elemente, likovne spremenljivke in načela likovnega reda,
- » na likovnih izdelkih opredeli in vrednoti likovne elemente, likovne spremenljivke ter kompozicijske principe,
- » v likovnem delu ustvari iluzijo prostora z uporabo globinskih vodil,
- » smiselno poveže likovne dejavnosti z uporabo likovnega jezika na različnih likovnih področjih.

TERMINI

◦ točka ◦ linija ◦ oblika ◦ ploskev ◦ barva ◦ barvne dimenzije ◦ svetlost ◦ čistost ◦ barvnost ◦ barvni kontrasti ◦ barvna harmonija ◦ simbolika barve ◦ svetlo-temno ◦ svetloba in senca ◦ prostor ◦ prostor glede na likovna področja ◦ linearna perspektiva ◦ prostorski ključ ◦ modelacija ◦ modulacija ◦ zračna perspektiva ◦ barvna perspektiva ◦ kiparski prostor ◦ volumen ◦ masa ◦ pozitiven in negativen kiparski prostor ◦ poln in prazen kiparski prostor ◦ arhitekturni prostor ◦ notranji-zunanji prostor ◦ arhitekturni elementi ◦ urbanizem ◦ krajinska arhitektura ◦ likovne spremenljivke ◦ teža ◦ položaj ◦ smer ◦ velikost ◦ gostota ◦ število ◦ načela likovnega reda ◦ mersko sorazmerje: proporci ◦ zlati rez ◦ ritem ◦ ravnoesje ◦ harmonija ◦ kontrast ◦ enotnost ◦ dominacija



LIKOVNE TEHNIKE

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema likovne tehnike v gimnaziji omogoča raziskovanje in spoznavanje izraznih možnosti različnih likovnih tehnik, materialov in orodij z namenom razvoja dijakove lastne likovne govorice. Za umeščanje likovnih tehnik v gimnaziji je izhodiščna nadgradnja znanja, ki so ga dijaki pridobili v osnovni šoli v raznolikih izvedbenih pristopih v odnosu do vsebine, ideje ali koncepta likovnega dela. Pri likovnem izražanju tema zajema preproste in kompleksne, tradicionalne in sodobne likovne tehnike ter inovativne pristope rabe likovnih tehnik in likovnih postopkov. Ob tem znanje o različnih likovnih tehnikah tema pogloblja na različnih likovnih področjih (oblikovanje na ploskvi - risanje, slikanje, grafika, oblikovanje v prostoru - kiparstvo, arhitektura, oblikovanje uporabnih in unikatnih predmetov, video, animacija, fotografija, različni mediji,...) in ob njihovem povezovanju.

LIKOVNE TEHNIKE

CILJI

Dijak:

○: spozna, raziskuje in nadgrajuje lastnosti likovnih tehnik, ter jih smiselno in ustvarjalno kombinira,

SC (3.1.3.1 | 3.1.2.3 | 2.1.3.1)

○: dosledno razvija veščine in občutljivost izbranih likovnih tehnik,

SC (3.1.3.2)

○: samostojno izbira likovne tehnike glede na zastavljeno likovno nalogo,

SC (5.2.4.2 | 3.1.3.1 | 2.3.3.1)

○: analizira likovno tehnološke postopke na primerih umetnin in drugih vizualnih del, lastnih likovnih izdelkih in izdelkih vrstnikov tudi s pomočjo orodij digitalne tehnologije.

SC (5.3.3.2 | 3.3.4.1 | 4.2.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» raziskuje različne likovne tehnike, jih vešče in izvirno kombinira,

» smiselno izbere in uporabi likovno tehniko glede na likovni motiv,



» se samostojno izrazi v kompleksnejših likovnih tehnikah.

TERMINI

◦ načini uporabe likovnih tehnik ◦ tradicionalne likovne tehnike ◦ sodobne likovne tehnike ◦ digitalna tehnologija ◦ video ◦ animacija ◦ fotografija ◦ umetnost na medmrežju ◦ večmedijska umetnost ◦ vizualne komunikacije ◦ konceptualne prakse





LIKOVNE VSEBINE V PROSTORU IN ČASU

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema Likovne vsebine v prostoru in času v gimnaziji vzpostavlja odnos do prostora, umetnosti in kulturne dediščine z vidika funkcionalnosti, estetike, materialnosti, simbolike oziroma širšega kulturnega konteksta. Za vzpostavljane odnosa do umetnin je pomembno da jih prepoznavamo in vrednotimo v širšem okolju kulturnega konteksta v katerem so nastale. Tema spodbuja dijake k razumevanju dvojezičnosti ter jezikovnih in kulturnih posebnosti slovenskega in madžarskega kulturnega okolja kot potencialnih izhodišč za nastanek lastnih likovnih odzivov. Prav tako pa tema seznaja dijake s pomembnimi institucijami na področju likovne umetnosti v državi in širše (npr. galerije, muzeji, institucije ohranjanja in varovanja kulturne dediščine). Na primeru tradicionalnih in sodobnih umetniških praks tema raziskuje, vrednoti in se odziva na povezave med likovno umetnostjo in drugimi področji človekovega delovanja (npr. druge zvrsti umetnosti, skrb za okolje, medsebojni odnosi, medkulturnost, življenje v skupnosti, družbena vprašanja, čustvena in socialna stanja, čustvene in socialne veščine), likovnimi izdelki z različno motiviko ter različnimi načini likovnega izražanja (po predstavah, domišljiji, spominu, opazovanju).

LIKOVNE VSEBINE V PROSTORU IN ČASU

CILJI

Dijak:

- : ob raziskovanju likovne terminologije v slovenščini in madžarščini spoznava, doživlja in vrednoti raznovrstne likovne pristope v slovenskih in madžarskih likovnih delih,
- : se ob likovnem vrednotenju in v lastnem likovnem izdelku odziva na povezave med likovno umetnostjo in drugimi področji človekovega delovanja,
SC (5.1.1.1 | 3.1.5.1)
- : ob podpori klasičnih likovnih pristopov in digitalne tehnologije oblikuje kompleksne likovne izdelke z upoštevanjem sodobnih likovnih praks in medijev,
SC (4.3.3.1 | 4.2.6.1)
- : spoznava likovnost v vidnem svetu in njeno kvaliteto,
- : ozavešča pomen lastnega likovnega izraza in kulturne dediščine za oblikovanje lastne identitete,
SC (3.1.1.2)



🟡: razvija občutljivost za medkulturnost in kulturni dialog,

SC (3.1.5.1)

🟡: raziskuje možnosti za povezovanje s kulturnimi institucijami in likovno izražanje v lastnem kraju ali kraju izobraževanja,

SC (3.3.3.2 | 3.3.5.3)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » samostojno likovno ovrednoti prostor, umetnino ali drugo vizualno delo s strokovno terminologijo v slovenskem in madžarskem jeziku,
- » na različnih likovnih področjih oblikuje izviren in kompleksen likovni izdelek v povezavi s posebnostmi lokalnega okolja in širše.
- » načrtuje in izvede problemsko osmišljeno projektno likovno nalogo s pomočjo medpredmetnega povezovanja.

TERMINI

◦ likovna področja ◦ likovni motivi ◦ umetnik in umetnina ◦ estetika ◦ naravna in kulturna dediščina ◦ muzej galerija ◦ kulturna ustanova ◦ alternativni razstavni prostori ◦ likovna razstava ◦ okoljevarstvo ◦ varstvo kulturne dediščine ◦ konservatorstvo in restavratorstvo ◦ trajnostna gradnja ◦ konceptualne umetniške prakse in mediji ◦ besedna umetnost ◦ krajinska umetnost ◦ umetniška instalacija ◦ intermedijska umetnost ◦ ulična umetnost ◦ interdisciplinarnost ◦ medgeneracijsko in medkulturno povezovanje



UVOD V UMETNOSTNO ZGODOVINO: VSTOPIMO V SVET UMETNOSTI

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema zaobjema ponovitev strokovnih pojmov s področja likovne umetnosti, s katero so se dijaki ob likovnem ustvarjanju seznanili v osnovni šoli, in seznanitev z umetnostno zgodovino kot humanistično vedo, ki proučuje razvoj likovne umetnosti skozi zgodovinska obdobja; dijake se seznani s časovnim zaporedjem glavnih umetnostnozgodovinskih obdobj. Poudari se pomen umetnosti v življenju posameznika in družbe. Izpostavi se tudi vloga likovne umetnosti v razvoju evropske kulture. Dijake se seznani z analizo likovnega dela, in sicer z vsebinskega in oblikovnega oz. formalnega vidika – ob tem usvaja osnovno umetnostnozgodovinsko terminologijo. Poudari se družbeno-kulturni kontekst, v katerem nastajajo umetnine, in raznolike vloge umetnosti. Za analizo umetnin je priporočljivo oblikovati temeljni seznam najprepoznavnejših umetniških del, ki se osredotoča na specifične usmeritve šole ter vključuje tako slovenske kot madžarske umetnostne spomenike.

Za posameznika ima kulturna dediščina pomembno vlogo pri oblikovanju občutka pripadnosti in identitete, saj nas povezuje z našimi koreninami, nas uči spoštovanja do preteklosti ter spodbuja razmišljanje o tem, kdo smo in od kod izhajamo, zato je ta tema izrednega pomena za dvojezične šole, tako za slovensko kot madžarsko skupnost.

Navežemo se na znanja, ki jih dijaki prinesejo iz osnovne šole; dijaki na izbranih primerih ponovijo likovna področja, tehnike, prvine, motive in kompozicije ter jih z nekaj novimi likovnimi in umetnostnozgodovinskimi pojmi povežejo v strukturirane smiselne celote.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Uvodne ure naj bodo zasnovane tako, da zaobjamejo del snovi, ki bo v prihodnjih temah poglobljena. V uvodni uri dijaki priključijo likovno terminologijo, s katero so se seznanili ob likovnem ustvarjanju v osnovni šoli. **SC** (1.1.2.1)

Izbor del za umetnostnozgodovinsko analizo naj vključuje najpomembnejše umetnine iz evropske in slovenske umetnosti, ki se bodo v naslednjih temah še ponovile. Seznam umetnin naj ne bo preobširen, bolj smiselno je, da je analiza izbranih del poglobljena – skozi šolsko leto se vračamo k naboru umetnin, ki smo si ga zastavili že v prvih urah. **SC** (1.3.2.1) Za posameznika ima kulturna dediščina pomembno vlogo pri oblikovanju občutka pripadnosti in identitete, saj nas povezuje z našimi koreninami, nas uči spoštovanja preteklosti ter spodbuja

razmišljanje o tem, kdo smo in od kod izhajamo, zato je ta tema izrednega pomena za dvojezične šole, tako za slovensko kot madžarsko skupnost.

Zaradi ekonomske izrabe časa je smiselno, da učitelj v uvodni temi povezuje obe področji predmeta, umetnostnozgodovinski in likovnosnovalni del, saj se dopolnjujeta in prepletata. **SC** (1.3.3.1) Oblikovna oz. formalna analiza likovnih umetnin namreč temelji na znanju, ki so ga dijaki usvojili v osnovni šoli, v srednji šoli ga nadgradimo in poglobimo.

Področje skupnih ciljev s področja zdravja in dobrobiti se v veliki meri prekriva s predmetnimi cilji pri vseh temah, saj je lastno umetnostni zgodovini. Ob obravnavi in analizi umetniških del učitelj dijake spodbuja in usmerja k prožnemu, odprtemu načinu razmišljanja, preko katerega dijaki ozaveščajo lastno doživljanje in vedenje, prepoznavajo raznolikost v ožjih in širših okoljih ter krepijo zmožnost razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. **SC** (3.3.4.1)

Učitelj naj pripravlja učne situacije in dejavnosti, ki vključujejo primere iz sodobnega vizualnega sveta, znotraj katerega dijaki živijo, da tako zbuja interes in jih motivira za doživljanje in razumevanje likovne umetnosti. **SC** (3.1.4.1)

S smotrno uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije razvija digitalne kompetence. Z iskanjem umetnostnozgodovinskih podatkov, informacij in vsebin v digitalnih okoljih (digitalnih rekonstrukcij, videov, učnih gradiv idr.) dijak pogloblja informacijsko pismenost ter tako izboljšuje osebne strategije iskanja. Natančnejša navodila za razvijanje te kompetence so dostopna na povezavi v okvirju DigComp 2.2. **1.1** (<https://aplikacija.un.zrss.si/api/link/qdfrqn>) Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov. **SC** (4.1.1.1)

V priponki so dodani trije primeri različno dolgih nalog za znotrajpredmetne povezave med umetnostno zgodovino in likovnim sodelovanjem:

- 1) Vizualizacija LUM pojmov,
- 2) Ready-made grafika, frotaž
- 3) »Gverilski oglasi« ali klasična grafična tehnika.

CILJI

Dijak:

O: priključuje in nadgradi osnovno umetnostnozgodovinsko in likovno terminologijo ter skrbi za ustrezno govorno in pisno raven svojega strokovnega jezika,

SC (1.1.2.2)

O: spoznava pristope k analizi likovnega dela ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega,

SC (1.1.3.1)

○: razvija zavest o razvoju umetnosti v zgodovinskem in kulturnem kontekstu,

SC (1.3.2.1)

○: raziskuje vlogo in pomen likovne umetnosti za posameznika in družbo, pri čemer krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega,

SC (3.3.4.1)

○: razvija zanimanje, interes za doživljanje in razumevanje likovne umetnosti ter pri tem krepi osebno prožnost, radovednost in ustvarjalnost,

SC (3.1.4.1)

○: privzga pozitivni odnos do kulturne dediščine, pri čemer upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter empatije.

SC (2.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » ob izbranih umetninah prepozna in poimenuje elemente likovnega jezika in tehnike, ki jih je usvojil v osnovni šoli, pri čemer uporablja ustrezno terminologijo,
- » razloži, da je analiza umetnine vezana na vsebinski in oblikovni vidik ter družbenozgodovinski kontekst, ter analizira izbrano umetnino,
- » navede glavna umetnostnozgodovinska obdobja in jih razporedi v pravilnem časovnem zaporedju,
- » ob izbranih umetninah pojasni vlogo in razloži pomen likovne umetnosti za posameznika in družbo.

TERMINI

◦ umetnostna zgodovina ◦ likovna umetnost ◦ umetnostnozgodovinsko obdobje ◦ antika ◦ srednji vek
 ◦ renesansa ◦ barok ◦ umetnost 19. stoletja ◦ moderna umetnost ◦ sodobna umetnost ◦ analiza likovnega dela
 ◦ ikonografska analiza ◦ atribut ◦ simbol ◦ personifikacija ◦ alegorija ◦ neposredno spoznavni motivi (portret, akt, tihožitje, krajina, žanr) ◦ likovna snov (verska, mitološka, zgodovinska, literarna) ◦ oblikovna oz. formalna analiza

ANTIČNA UMETNOST – ČLOVEK KOT MERILO STVARI

OBVEZNO

OPIS TEME

Grško-rimska antika je eden temeljev zahodnoevropske civilizacije in umetnosti. Antropocentričnost grške kulture, religioznosti in filozofije odmeva tudi v umetnosti stare Grčije in vpliva na umetnost v cesarskem Rimu ter v poznejših obdobjih evropske zgodovine. Ikonografsko se antropocentričnost najbolj neposredno zrcali v obravnavi akta in portreta ter njuni vključenosti v različne kontekste. Pregled umetnostnih področij se osredotoči na vsebinski in oblikovni razvoj grškega in rimskega kiparstva. Pri arhitekturi je pozornost usmerjena na spoznavanje antičnih urbanističnih konceptov, klasičnih stebrih redov, konstrukcijskih prvin, na poznavanje grškega templja in novih stavbnih tipov profane arhitekture Rima. Pri slikarstvu se dijaki seznani z grškim vaznim slikarstvom ter rimskimi talnimi mozaiki in stenski poslikavami.

Vzporedno je poudarek tudi na spoznavanju spremenjene (estetske) vloge umetnosti z definiranjem pojma lepega ter začetki razvoja estetike. Osredotočimo se na razumevanje pojma lepo in izoblikovanje pravil lepega v kiparstvu in arhitekturi. Dijaki spoznajo pojem mimezis in njegov pomen. Opozorimo tudi na raznolike družbene vloge umetnosti znotraj grških mestnih držav (polis) in v rimskem imperiju.

Ob spoznavanju kasnejšega (srednjeveškega in novoveškega) razvoja umetnosti sta smiselna priklic že usvojenih znanj o antični umetnosti in izpostavljanje dejstva, da se evropska umetnost vse do danes vedno znova vrača k antiki v ustvarjalnem dialogu navdihovanja in iskanja novih poti:

- renesančna inovativnost in neoklasicistična obnova antike v arhitekturi in kiparstvu,
- kreativno preoblikovanje antike in izoblikovanje modernega klasicizma pri Jožetu Plečniku,
- zloraba antične forme in vsebine v totalitarnih režimih 20. stoletja.

CILJI

Dijak:

- ob izbranih primerih antične umetnosti spozna načelo antropocentričnosti v antični umetnosti,
- raziskuje slogovni razvoj ter spozna temeljne vsebine in funkcije grškega in rimskega kiparstva,
SC (1.3.2.1)
- spozna antično slikarsko dediščino ter presoja vplive delovanja okolja in časa na kulturno dediščino,
SC (2.2.1.1)

○: spozna jezik antične arhitekture, razume vlogo in pomen templja v stari Grčiji in Rimu, pri čemer uporablja ustrezno strokovno terminologijo, ter preko digitalnih rekonstrukcij raziskuje arhitekturne tipe rimske profane arhitekture, tako da išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih, pri čemer izboljšuje osebne strategije iskanja,

SC (1.1.2.2 | 4.1.1.1)

○: raziskuje in presoja dolgoročen vpliv antične umetnosti na kasnejša obdobja v zahodnoevropski umetnosti, pri čemer upošteva elemente antičnega kanona,

SC (2.2.1.2)

○: ozavešča in aktualizira antični slogan "zdrav duh v zdravem telesu" in njegovo pomensko razširitev (grška etika in estetika: lepo telo je odraz plemenite duše).

SC (3.2.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » ob izbranih umetninah razloži načelo antropocentričnosti v antični umetnosti;
- » ob analiziranju reprezentativnih primerov umetnin prepozna spremembe v posameznih fazah slogovnega razvoja, kar izkaže tako, da jih opiše,
- » navede najpomembnejše motive grškega in rimskega kiparstva (poudarek na aktu in portretu, tudi: kuros, atlet, upodobitve bogov/boginj, cesarski portret) in predstavi njihovo osnovno funkcijo,
- » z ustreznim strokovnim izrazjem poimenuje najpomembnejše dele grškega in rimskega templja ter pojasni njihovo povezanost,
- » prepozna elemente antične arhitekture na arhitekturnih spomenikih svojega lokalnega in širšega okolja ter jih vrednoti,
- » našteje različne arhitekturne tipe rimske profane arhitekture, pojasni njihovo namembnost ter jih vzporeja in vrednoti s sodobnimi arhitekturnimi tipi,
- » na konkretnih primerih predstavi najpomembnejše tehnike, oblikovne značilnosti in funkcije antičnih slikarskih umetnin,
- » prepozna prisotnost elementov antične arhitekture na novih primerih umetnin iz kasnejših obdobj, kar izkaže tako, da jih poimenuje,
- » vrednoti prisotnost elementov antične arhitekture v različnih kontekstih,
- » predstavi grško kiparstvo kot odsev načina življenja in povezave etike in estetike po načelu »zdrav duh v zdravem telesu« ter poišče možnosti za uresničevanje tega načela v svoji vsakodnevni rutini.

TERMINI

◦ grška umetnost (arhaika, klasika, helenizem) ◦ rimska umetnost ◦ antropocentričnost ◦ kanon ◦ kontrapost
◦ proporc ◦ idealizacija ◦ realističnost ◦ steborni redi ◦ lok ◦ obok ◦ kupola ◦ rimski beton ◦ kvadratno
mesto ◦ agora ◦ akropola ◦ nekropola ◦ forum ◦ zlati rez ◦ tempelj ◦ bazilika ◦ terme ◦ amfiteater
◦ teater ◦ slavolok ◦ busta ◦ mimezis



SREDNJEVEŠKA UMETNOST – DUHOVNI SVET KRŠČANSTVA

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema zajema evropsko umetnost srednjega veka, predvsem umetnostno dogajanje v vodilnih deželah Zahodne Evrope, vključeni so tudi temeljni spomeniki, ki so nastali na Slovenskem. Izpostavljena je vloga krščanske duhovnosti, Cerkve in viteške kulture v razvoju srednjeveške umetnosti. Obravnavane so ključne arhitekturne naloge (npr. starokrščanska bazilika, romanska romarska cerkev, gotška katedrala, samostan, utrjeni grad), njihove značilnosti in razvoj. Pregled kiparstva je osredotočen na romansko in gotško arhitekturno kiparstvo, pregled slikarstva zajema temeljna področja in slikarske tehnike (vitraj, stensko slikarstvo, tabelno slikarstvo, knjižna iluminacija). Ikonografski jedri sta simbolna sporočilnost krščanske (sakralne) umetnosti in vloga viteške kulture v oblikovanju vsebin profane umetnosti.

Oris razvoja arhitekture se osredotoča na sakralne stavbe na osnovi longitudinalnega tlorisa, izpostavlja strukturne in slogovne razlike med romansko romarsko cerkvijo in gotško katedralo ter opozarja na ključne ikonografske vidike (katedrala kot celostna umetnina in simbol Nebeškega Jeruzalema). Koncept celostne umetnine, kot ga razvije pozni srednji vek, ohranja aktualnost tudi v poznejših obdobjih, v katerih dobi nove izrazne oblike. Pregled kiparstva in slikarstva vključuje temeljna področja in tehnike ter ključne ikonografske motive (Križani, Marija z Detetom, Pietà), hkrati pa opozarja na recepcijo in reinterpretacijo poznoantične dediščine v kontekstu krščanske duhovnosti. Vpogled v viteško kulturo osvetli vlogo aristokracije v razvoju umetnosti, krepi zavest o večplastnosti srednjeveške družbe in omogoča razumevanje vsakdanjega življenja. Skozi to prizmo dijakom približa srednjeveško kulturo in umetnost ter krepi vedenje o pomenu srednjega veka v razvoju evropske civilizacije. Hkrati daje izhodišča za aktualizacijo in medpredmetno povezovanje (življenje v srednjem veku, viteštvo, literatura, glasba, ples, gledališče, trgovina, umetna obrt, odnos do narave itd.).

CILJI

Dijak:

O: odkriva duhovni svet krščanstva, se seznani z vlogo Cerkve in viteške kulture v umetniški ustvarjalnosti, pri čemer spoznava njena izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu ter vzpostavlja odnos do srednjeveške umetnosti,

SC (1.3.2.1)

O: spoznava slogovni razvoj in tipe sakralne arhitekture, pri čemer se izraža z ustrezno terminologijo ter se vživlja v perspektivo srednjeveškega človeka,

SC (1.1.2.2 | 3.3.4.1)

○: razišče koncept katedrale kot celostne umetnine (arhitekturne, kiparske in slikarske prvine) in njeno vlogo v urbanem in družbenem okolju, pri čemer išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih, ter izboljšuje osebne strategije iskanja,

SC (4.1.1.1 | 2.2.1.2)

○: spoznava temeljne motive krščanske ikonografije ter ovrednoti njihov pomen v kasnejših obdobjih,

SC (1.1.2.2)

○: doživlja kulturno dediščino lokalnega okolja ter krepi zavest o njenem pomenu in skrbi za njeno varovanje.

SC (2.4.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » predstavi pomen Cerkve in fevdalnih gospodov kot naročnikov umetnin, ki odražajo vlogo krščanstva v srednjem veku, njihov način življenja in vrednote,
- » prepozna in opiše cerkev in samostan kot značilna primera krščanske arhitekture ter pojasni njuno vlogo in pomen v srednjeveški družbi in kasnejših obdobjih,
- » opiše spremembe v razvoju najpomembnejših tipov srednjeveške cerkve: starokrščanska bazilika – romanska romanska cerkev – gotška katedrala,
- » poveže šilasti lok z gotsko skeletno gradnjo in polkrožni z romansko masivno, poimenuje stavbne elemente,
- » razloži koncept katedrale kot celostne umetnine tako, da ob konkretnih primerih umetnin pojasni povezanost ter estetsko in ikonografsko usklajenost arhitekturnih, kiparskih in slikarskih prvin pri predstavitvi ideje Nebeškega Jeruzalema na zemlji,
- » na konkretnih primerih predstavi najpogostejše srednjeveške ikonografske motive (Križani, Marija z Detetom, Pietà) in pojasni njihovo vlogo v kasnejših umetnostnih obdobjih.

TERMINI

◦ romanska romanska cerkev ◦ gotška katedrala ◦ romanski polkrožni lok ◦ gotski šilasti lok ◦ arhitekturno kiparstvo ◦ vitraj ◦ knjižna iluminacija ◦ samostan ◦ Križani ◦ Marija z detetom ◦ utrjeni grad ◦ portal ◦ oltar ◦ stensko slikarstvo ◦ tabelno slikarstvo ◦ viteška kultura ◦ romanika ◦ gotika ◦ Pietà

RENEŠANČNA UMETNOST – ROJSTVO MODERNEGA SVETA

OBVEZNO

OPIS TEME

Spoznavanje in razumevanje renesančne umetnosti je utemeljeno na humanističnem samozavedanju človeka, razumevanju njegove vloge v družbi ter njegovega odnosa do narave in vidnega sveta; posledično se v tem obdobju spremeni tudi položaj umetnika v družbi in vrednotenje umetniške ustvarjalnosti (umetnik kot genij). Vključuje poznavanje temeljnih značilnosti in ključnih nalog (italijanske) renesančne arhitekture (cerkev na osnovi centralnega tlorisa in mestna palača) ter vsebinskih in oblikovnih oz. formalnih značilnosti kiparstva in njegovih nalog (npr. portret, nagrobnik, konjeniški spomenik). Pri razvoju slikarstva se izpostavijo nove slikarske in grafične tehnike (oljne barve; lesorez in bakrorez), težnja po mimetičnem upodabljanju in reinterpretacija antičnih motivov (npr. mitološke teme, akt, portret); poleg ključnih avtorjev in del italijanskega slikarstva se obravnava tudi vrhunce slikarstva severno od Alp, pri čemer se primerja slogovni razvoj slikarstva v teh deželah.

Pri pregledu renesančne umetnosti je smiselno izpostavljati navezavo na antično tradicijo in dosežke grško-rimske umetnosti na vseh likovnih področjih, s čimer se razvija zavest o zgodovinskem razvoju in vplivu antične umetnosti na renesančno obdobje. Na drugi strani pa je potrebno poudariti vpliv renesančnih avtorjev in del na kasnejša umetnostna obdobja ter na odmeve renesančnih del v popularni kulturi. Ker so številne renesančne umetnine v evropski kulturi postale »ikonična dela«, ki so splošno znana, se lahko dijake ob izbranih umetninah usmerja v bolj poglobljeno analizo in primerjave del, ter h kontekstualizaciji in celovitejšem razumevanju umetnosti.

CILJI

Dijak:

○: spoznava slogovne in vsebinske značilnosti renesančne umetnosti, prepoznava navezavo na antiko in pri tem izpostavi svoj odnos do renesančne kulture,

SC (1.3.1.1)

○: raziskuje značilnosti in funkcijo renesančne mestne palače ter njen pomen v življenju mesta in družbe,

SC (2.2.1.2)

○: spoznava najpomembnejše umetnike renesanse ter njihova najbolj prepoznavna slikarska in kiparska dela, ob tem prepoznava lastno doživljanje v odnosu do umetniških del ter pojasni njihov pomen v umetnosti,

SC (1.3.2.1 | 3.1.1.1)

- : razvija zavest o prevrednotenju umetniške ustvarjalnosti in vloge umetnika v renesančnem obdobju,
 - : spoznava vpliv renesančne umetnosti na popularno oz. vizualno kulturo in kritično presoja njeno razširjenost,
 - : aktualizira izbrano renesančno umetnino, tako da jo ustvarjalno preoblikuje in se do nje opredeli.
- SC (5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » navede konceptualna izhodišča renesančne umetnosti v idejah antike, prepletenih s krščanstvom, ter jih ob izbranih umetninah razloži,
- » ob konkretnih primerih umetnin poimenuje in opiše najpomembnejše slogovne značilnosti renesančne umetnosti, novosti v upodobitvi prostora in nove slikarske oz. grafične tehnike,
- » ob izbranih umetninah poimenuje renesančne arhitekturne tipe (cerkev na osnovi centralnega tlorisa in mestna palača), kiparske naloge (portret, nagrobnik, konjeniški spomenik) in jih opiše,
- » predstavi značilne renesančne motive (akt, portret, mitološki motivi) in pojasni njihovo vsebino,
- » vsebinsko in oblikovno analizira izbrane renesančne umetnine ter ubesedi njihovo sporočilo,
- » pisno ali ustno ali likovno izrazi svoje doživljanje izbranega umetniškega dela,
- » našteje najpomembnejše umetnike in prepozna njihova reprezentativna dela ter vrednoti glede na srednji vek spremenjeno vlogo umetnika kot univerzalnega človeka in genija,
- » ob izbranih reprezentativnih umetninah pojasni vlogo mecenstva v renesančni umetnosti,
- » prepozna vpliv renesančnih umetnin na kasnejša obdobja in njeno prisotnost v popularni kulturi, kar izkaže tako, da poišče primere in jih opiše,
- » preoblikuje izbrano renesančno umetnino, tako da njeno sporočilo prenese v sodobni čas, in pojasni svojo aktualizacijo.

TERMINI

- mestna palača ○ avtoportret ○ akt ○ konjeniški portret ○ uomo universale ○ centralni tloris ○ oljna tehnika
- piramidalna kompozicija ○ linearna perspektiva ○ renesansa ○ humanizem ○ kupola ○ barvna perspektiva
- atmosferska perspektiva ○ grafika ○ lesorez ○ bakrorez

BAROČNA UMETNOST – ZMAGOSLAVJE CERKVE IN ABSOLUTIZMA

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema zajema vpliv protireformacije in katoliške obnove ter absolutističnih dvorov na razvoj baročne umetnosti, kar se odraža v razkošnosti, reprezentančnosti in propagandni vlogi umetniških del. Izpostavljena je ideja celostne umetnine, tako v sakralni kot profani umetnosti. Ob analizi umetnin dijak spoznava slogovne značilnosti baročne umetnosti in jih poveže družbenozgodovinskimi okoliščinami. Pri motivih se izpostavijo reprezentančni in skupinski portret, tihožitje, svetniške apoteoze, alegorije in personifikacije. Poseben poudarek je namenjen spoznavanju baroka na Slovenskem, enega najpomembnejših ustvarjalnih obdobj pri nas, in njegove vpetosti v evropski okvir.

Cerkveni voditelji, absolutistični vladarji in plemiči so baročno umetnost izrabili za predstavljanje političnih idej ter vtisa moči, hierarhije in bogastva. Baročna umetnost še posebej nagovarja čute in občutke, zato umetniki posegajo po teatralnosti, dramatičnosti in presenečenju ter učinkovito brišejo meje med resničnostjo in iluzijo, kar se odraža predvsem v novih umetnostnih nalogah, kot sta baročni dvorec, dvoranska cerkev na osnovi jezuitskega tlorisa z iluzionistično poslikavo. V razkošno oblikovanih prostorih se prepletajo arhitekturna, kiparska, slikarska, glasbena, besedna in gledališka umetnost (razvije se baročni koncept celostne umetnine). Pri obravnavanju arhitekture se poudari naslon na renesančno arhitekturo in njeno nadgradnjo, pri slikarstvu in kiparstvu pa se izpostavijo najpomembnejši ustvarjalci in njihova prepoznavna dela.

CILJI

Dijak:

○: spoznava in presoja vpliv Cerkve in absolutističnega dvora na vlogo baročne umetnosti,

SC (2.2.1.2)

○: razišče idejo baročne celostne umetnine,

○: ob analizi izbranih primerov spoznava oblikovne in vsebinske značilnosti baročne umetnosti ter prepoznava lastno doživljanje ob umetniških delih,

SC (1.3.2.1 | 3.1.1.1)

○: spoznava najvidnejše umetnike baroka ter primerja njihova slikarska in kiparska dela,

SC (1.3.2.1)

- : presoja in vrednoti pomen baroka Slovenskem in prepozna njegovo vpetost v evropski okvir,
 - : z doživljanjem in razumevanjem baročne umetnosti (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do slovenske kulture in umetnostne dediščine.
- SC (1.3.1.1 | 3.3.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » opiše vpliv protireformacijskega gibanja na baročno umetnost ter na konkretnih umetninah pojasni, kako se ta vpliv odraža v ideji in likovnem izrazu,
- » opiše vpliv absolutističnega načina vladanja na baročno umetnost ter na konkretnih umetninah pojasni, kako se ta vpliv odraža v ideji in likovnem izrazu,
- » razloži koncept baročne celostne umetnine kot specifičnega umetnostnega ambienta in ob konkretnih primerih umetnin pojasni prepletenost arhitekture, kiparstva in slikarstva z glasbo, oblačilno kulturo, parkovnimi ureditvami in protokolarnimi dogodki,
- » ob analizi izbranih baročnih umetnin prepozna ključne oblikovne oz. formalne in vsebinske novosti ter jih predstavi,
- » ustno/pisno/likovno ali z drugimi izraznimi možnostmi izrazi svoje doživljanje izbranega umetniškega dela,
- » navede najpomembnejše umetnike in prepozna njihova reprezentativna dela,
- » s slogovnega vidika primerja izbrane baročne umetnine z renesančnimi in opiše razlike,
- » pojasni vlogo baroka v razvoju umetnosti na Slovenskem in ob konkretnih umetninah razloži umetnostne povezave s tujino,
- » ubesedi ali likovno izrazi svoj odnos do slovenske kulture in umetnostne dediščine.

TERMINI

◦ celostna umetnina ◦ baročni dvorec ◦ jezuitski tloris ◦ apoteoza ◦ chiaroscuro ◦ reprezentativni portret
 ◦ skupinski portret ◦ alegorija ◦ personifikacija ◦ barok ◦ vodnjak ◦ baročni park ◦ baročni stropni
 iluzionizem ◦ protireformacija

UMETNOST 19. STOLETJA – STOLETJE REVOLUCIJ

OBVEZNO

OPIS TEME

Razumevanje umetnosti 19. stoletja je povezano z velikimi družbenimi spremembami (politične in gospodarske revolucije), napredkom tehnologije in znanosti, kar vpliva na spremenjen položaj umetnosti. Vključuje poznavanje ključnih nalog in značilnosti arhitekture 19. stoletja ter njenih smeri – neoklasicizem, historični slogi, inženirska arhitektura in secesija.

Izum fotografije pomembno vpliva na pojmovanje umetnosti in na razvoj slikarskih smeri, pri katerih je izpostavljena raznolikost individualnih umetniških izrazov. Pri razvoju slikarstva so predstavljene vodilne umetnostne smeri: neoklasicizem, romantika, realizem, impresionizem, postimpresionizem in secesija. Obravnavanje raznolike umetnosti 19. stoletja temelji na prepoznavanju skupnih likovnih načel: opuščanje verističnega posnemanja resničnosti oz. stvarnega sveta in postopno osamosvajanje likovnih prvin.

Pri pregledu umetnosti 19. stoletja je smiselno naglaševati povezave z družbenopolitičnimi, gospodarskimi spremembami in zgodovinskimi dogodki ter literarnimi smermi tega stoletja. Pri razvoju arhitekture se izpostavijo novosti v inženirski arhitekturi (uporaba novih materialov – železobetona, jekla, stekla – ter novih konstrukcijskih principov). Pri neoklasicizmu naslon na antične in renesančne ideale, pri romantiki zazrtost v preteklost, beg v eksotiko, naravo in svet literature (razvoj fantastike in preigravanje motiva smrti), pojav patriotizma in poudarek na subjektivizmu; realizem zaznamujejo neolepšano upodabljanje družbenih razmer in žanrske upodobitve, impresionizem pa nova spoznanja na področju optike, čutne zaznave in uporabe barv ter upodabljanje motivov sočasnega meščanskega življenja in krajinskih motivov.

Zaradi narodno prebudnih gibanj in drugih družbeno-kulturnih okoliščin tega časa na Slovenskem se v obravnavo vključi več primerov slovenske umetnosti (predvsem v arhitekturi historizma, secesije in v različnih slikarskih smereh).

CILJI

Dijak:

O: odkriva povezavo med družbenimi spremembami in razvojem umetnosti v 19. stoletju ter posledično spoznava spremenjene naloge in vlogo likovne umetnosti,

SC (1.3.1.1)

O: raziskuje razvoj in vlogo fotografije ter novih postopkov pri izdelavi barv v likovni umetnosti 19. stoletja, tako da išče informacije in vsebine v digitalnih okoljih, pri čemer izboljšuje strategije

iskanja, izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih, ter izboljšuje osebne strategije iskanja.

SC (4.1.1.1)

O: spozna arhitekturne smeri 19. stoletja in funkcionalno pogojenost izbranih arhitekturnih tipov, pri čemer uporablja ustrezno strokovno terminologijo,

SC (1.1.2.2)

O: spozna različne umetnostne smeri slikarstva 19. stoletja ter njihove vsebinske in oblikovne značilnosti, njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu, pri čemer krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja različnih perspektiv,

SC (1.3.2.1 | 3.3.4.1)

O: spozna slovensko kulturo in umetnost v specifičnem zgodovinskem in kulturnem kontekstu 19. stoletja,

SC (1.3.1.1 | 2.2.1.2)

O: raziskuje izbrano lokalno arhitekturo 19. stoletja, jo presoja z vidika nacionalnega in družbenega razvoja na Slovenskem ter vrednoti njeno današnje stanje, pri čemer podatke shranjuje in obdeluje ter pripravi predstavitev v izbrani besedilni vrsti.

SC (4.1.3.1 | 1.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » **pojasni, kako hitre družbenopolitične spremembe v 19. stoletju vplivajo na razvoj umetnosti,**
- » predstavi prehod od tradicionalno pojmovane umetnosti k modernizmu kot posledico spremenjenih družbenopolitičnih razmer in napredka tehnologije in znanosti, še posebej izuma fotografije, kar nakazujejo opuščanje »poustvarjanja resničnosti« in »posnemanja narave« ter naraščanje avtonomije umetnosti,
- » pojasni vlogo fotografije za razvoj slikarstva 19. stoletja,
- » **navede nove arhitekturne smeri 19. stoletja** in utemelji prevladujoče arhitekturne naloge posamezne smeri,
- » **navede slikarske smeri 19. stoletja** in jih ob izbranih primerih umetnin med seboj primerja,
- » zazna subjektivnost kot skupno značilnost različnih umetnostnih smeri, tako da na konkretnih primerih umetnin pojasni element subjektivnosti ter tako izkaže zmožnost razumevanja in prevzemanja perspektive drugega,
- » **pojasni vlogo slovenskih impresionistov pri uveljavljanju slovenske likovne umetnosti in pri krepitevi nacionalne identitete** ter navede predstavnike in njihova ikonična dela,
- » predstavi izbrano arhitekturno delo 19. stoletja iz lokalnega okolja in ga ovrednoti z vidika kulturne dediščine.

TERMINI

- historizem
- inženirska arhitektura
- secesija
- neoklasicizem
- romantika
- realizem
- impresionizem
- postimpresionizem
- akademizem
- stolpnica
- veleblagovnica
- litografija
- plakat
- plenerizem
- neoslogi





UMETNOST 20. STOLETJA – NA POTI V SODOBNOST

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema zajema moderno in sodobno umetnost, izpostavljene so raznolike in eksperimentalne umetniške smeri (t. i. -izmi), ki nastajajo kot odgovor na radikalne družbene spremembe in hitro spreminjajoči se svet. Težnja k inovaciji, vpeljava novih materialov in tehnik so tipične značilnosti moderne umetnosti. Na področju arhitekture in oblikovanja se uveljavijo nova estetika in naloge, ki ustrezajo potrebam modernega življenja. Za slikarstvo in kiparstvo so značilni zanimanje za sodobnost, subjektivna likovna interpretacija resničnosti ter njeno domišljijско in ekspresivno preobražanje. V ospredje stopijo likovno formalni elementi in njihove izrazne ter pomenske razsežnosti. V okviru avantgardnih gibanj se začnejo prepletati različni mediji, umetnost je vedno bolj družbeno kritična ter teži k povezovanju z znanostjo in tehnologijo, kar postanejo pomembne značilnosti sodobne umetnosti.

Umetnostne spremembe v 20. stoletju so tesno povezane z družbenimi in tehnološkimi pojavi (hiter razmah industrijske proizvodnje, nova znanstvena odkritja in tehnični napredek, dve svetovni vojni). Nastopijo nove umetniške smeri, t. i. -izmi: fauvizem, kubizem, nemški ekspresionizem, dadaizem, konstruktivizem, nadrealizem, po 2. svetovni vojni abstraktni ekspresionizem, minimalizem, pop art, konceptualna umetnost in druge smeri. Poseben poudarek je namenjen zgodovinskim avantgardam in njihovemu političnemu udejstvovanju, provokativnosti in želji po spreminjanju družbene resničnosti. Abstraktna umetnost in ready-made sta izpostavljena kot prelomni novosti moderne umetnosti, saj vpeljeta povsem nov pogled na ustvarjanje in pojmovanje umetnosti. Z razmahom konceptualne umetnosti se vedno bolj uveljavlja premik od umetnostnega predmeta k umetniškemu delu, ki temelji na ideji, procesu in kontekstu, kar bo postalo osrednjega pomena za razumevanje sodobnih umetniških praks. Vedno večjo vlogo dobiva tudi gledalčeva interpretacija.

CILJI

Dijak:

O: odkriva povezavo med radikalnimi družbenimi spremembami in razvojem umetnosti v 20. stoletju, pri čemer spoznava raznolikosti v ožjih in širših družbenih okoljih, ter posledično odkriva spremenjeno vlogo in nove koncepte likovne umetnosti,

SC (1.3.2.1 | 3.3.1.2)



○: spozna novo estetiko moderne arhitekture in njene naloge, ki ustrezajo potrebam sodobnega življenja, pri čemer se izraža z ustrezno terminologijo,

SC (1.1.2.2 | 3.3.5.3)

○: spozna in ob primerih razloži bistvene lastnosti moderne umetnosti, pri čemer uporablja ustrezno terminologijo,

SC (1.1.2.2)

○: ozavešča brisanje meja med zvrstmi likovne umetnosti in povezavo novih medijev z razvojem tehnologije,

○: krepi zmožnost za prepoznavanje in interpretiranje vizualnih sporočil in različnih tipov podob ter njihov vpliv na lastno doživljanje in lastno vedenje,

SC (3.1.1.1)

○: spozna in vrednoti sodobne umetniške in arhitekturne projekte, ki vzpodbujajo ekološko ozaveščenost, soodvisnost med človekom in naravo ter trajnostno naravnost pri uporabi materialov in postopkov,

SC (2.3.1.1)

○: spozna in uporablja nove tehnologije kot umetniška orodja.

SC (4.3.1.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » navede in razloži **termine modernizem, avantgarda, abstraktna umetnost, konceptualna umetnost in sodobna umetnost**,
- » ob izbranih primerih moderne arhitekture predstavi **ključne novosti z vidika estetike, arhitekturnih nalog in materialov, pri čemer uporablja ustrezno terminologijo**,
- » pojasni ključno vlogo avantgard za prelom s tradicionalno umetnostjo ter navede in opiše temeljne premike moderne umetnosti (npr. težnjo k inovaciji, avtonomijo likovno formalnih elementov, izrazitejšo družbeno kritičnost, povezovanje z znanostjo in tehnologijo),
- » **pozna širitev pojma umetnosti in navede nove pojavne oblike umetnosti v 20. in 21. stoletju (npr. readymade, instalacija, performans, land art, video itd.)** ter jih opiše,
- » ob izbranih umetninah predstavi abstraktno in konceptualno umetnosti kot nov princip razmišljanja in ustvarjanja,
- » prepozna in kratko predstavi izbrane primere umetniških del moderne in sodobne umetnosti v svetovnem merilu in na Slovenskem ter jih poveže z ustreznimi gibanji oziroma usmeritvami in/ali idejnimi zaledji,
- » povezuje teoretično znanje o moderni in sodobni umetnosti z lastnim likovnim snovanjem tako, da ustvari lastna likovna dela ali spoznanja implementira v praktično ustvarjanje pri likovnosnovalnem delu predmeta,
- » kritično razbira vizualna sporočila in različne tipe podob, kar izkaže tako, da jih ubesedi in izpostavi navezavo na že znane koncepte iz preteklosti,

» ob obisku izbrane razstave sodobne umetnosti ali sodobnega arhitekturnega projekta ubesedi svoje videnje, razumevanje in doživljanje sodobne umetnosti in arhitekture.

TERMINI

◦ avantgarda ◦ manifest ◦ modernizem ◦ sodobna umetnost ◦ konceptualna umetnost ◦ abstraktna umetnost ◦ intermedijska umetnost ◦ funkcionalizem ◦ kolaž ◦ fotomontaža ◦ instalacija ◦ performans
◦ land art ◦ umetnostna avtonomija ◦ kurator ◦ bienale ◦ readymade



VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

OPREDELITEV PREDMETA

Literatura, še posebej priporočljiva za umetnostno zgodovino:

Arnold, D. (2018). *Umetnostna zgodovina: zelo kratek uvod*. Založba Krtina.

Berger, J. (2016). *Načini gledanja*. Buča.

Germ, T. (2007). *Podoba in pomen v likovni umetnosti*. Založba Pivec.

Golob, N. (2010). *Umetnostna zgodovina (učbenik za 1. letnik)*. DZS.

Golob, N. (2023). *Umetnostna zgodovina (priročnik za pouk umetnostne zgodovine)*. Mladinska knjiga.

Gombrich, E. (2025). *Zgodovina umetnosti*. Phaidon/Studia humanitatis.

Kocjan M., Kotnik, B., Opačak, Ž., in Rau, P. (2015). *Likovna umetnost: i učbenik za likovno umetnost v gimnazijskem programu*. Zavod RS za šolstvo. <https://eucbeniki.sio.si/lum/index.html>

Lynton, N. (1980). *Zgodba moderne umetnosti*. Phaidon.

Tavčar, L. (2009). *Homo spectator: Uvod v muzejsko pedagogiko*. Ljubljana: Pedagoški inštitut. 156 str. 3. 1. 2021 dostopno na: Digitalna knjižnica. Dissertationes: <<https://www.pei.si/ISBN/978-961-270-007-2.pdf>>

UVOD V UMETNOSTNO ZGODOVINO: VSTOPIMO V SVET UMETNOSTI

Arnold, D. (2018). *Umetnostna zgodovina: zelo kratek uvod*. Založba Krtina.

Berger, J. (2016). *Načini gledanja*. Buča.

Germ, T. (2007). *Podoba in pomen v likovni umetnosti*. Založba Pivec.

Kocjan M., Kotnik, B., Opačak, Ž., in Rau, P. (2015). *Likovna umetnost: i učbenik za likovno umetnost v gimnazijskem programu*. Zavod RS za šolstvo. <https://eucbeniki.sio.si/lum/index.html>
(<https://eucbeniki.sio.si/lum/index.html>)

Šmajdek, A. (2024). *Shematična predstavitev likovne umetnosti - likovno snovanje in umetnostna zgodovina*. (interno gradivo).

Anderson, L., Krathwohl, D., Airasian, P., Cruikshank, K., Mayer, R., Pintrich, P., Rath, J., Wittrock, M. (2016). *Taksonomija za učenje, poučevanje in vrednotenje znanja: revidirana Bloomova taksonomija izobraževalnih ciljev* (prev. Sentočnik, S.). Zavod RS za šolstvo.

Dolšina Delač, M. (2023). *Učbenik za didaktiko umetnostne zgodovine*. Založba Univerze v Ljubljani, dosegljivo na: <https://doi.org/10.4312/9789612971441> (<https://doi.org/10.4312/9789612971441>)

Holcar Brunauer, A., Bizjak, C., Borstner, M., Cotič Pajntar, J., Eržen, V., Kerin, M., Komljanc, N., Kregar, S., Margan, U., Novak, L., Rutar Ilc, Z., Zajc, S., Zore, N. (2016). *Formativno spremljanje v podporo učenju: priročnik za učitelje in strokovne delavce [zbirka priročnikov]*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. 7 zvezkov.

ANTIČNA UMETNOST – ČLOVEK KOT MERILO STVARI

Annoscia, E. (2010). *Umetnost – svetovna zgodovina*. Mladinska knjiga.

Debicki, J. idr. (1998). *Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti*. Modrijan.

Germ, T. (2001). *Podobe antičnih bogov v likovni umetnosti od antike do izteka baroka*. DZS.

Gombrich, E.H. (2025). *Zgodovina umetnosti* (str. 75-115). Phaidon/Studia Humanitatis.

Jankovič, V. (2004). *Kdo je kdo v antiki: mitologija, zgodovina, umetnost*. Modrijan.

Theoi Greek Mythology. <https://www.theoi.com/>

SREDNJEVEŠKA UMETNOST – DUHOVNI SVET KRŠČANSTVA

Annoscia, E. (2010). *Umetnost – svetovna zgodovina*. Mladinska knjiga.

Balažic, J. (ur.). (1995). *Gotika v Sloveniji*. Narodna galerija.

Benton, J. R. (2002). *Art of the Middle Ages*. Thames And Hudson.

Debicki, J. (idr.) (1998). *Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti*. Modrijan.

Germ, T. (2022). *Gotska arhitektura in kiparstvo : evropska umetnost poznega srednjega veka I*. Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Germ, T. (2022). *Gotsko slikarstvo Zahodne Evrope : evropska umetnost poznega srednjega veka II*. Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Gombrich, E. A. (2025). *Zgodovina umetnosti*. Phaidon/Studia humanitatis, str. 157-231.

RENEŠANČNA UMETNOST – ROJSTVO MODERNEGA SVETA

Alberti, L. B. (2023). *Izbrani humanistični spisi*. Studia humanitatis.



Alberti, L. B. (2007). *O arhitekturi*. Studia humanitatis.

Annoscia, E. (2010). *Umetnost – svetovna zgodovina*. Mladinska knjiga.

Burckhardt, J. (1981). *Renesančna kultura v Italiji*. DZS.

Debicki, J., Favre, J., Grünewald, D. in Pimentel, A. F. (1998). *Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti*. Modrijan.

Germ, T. (2016). *Italijanska umetnost zgodnje in visoke renesanse: arhitektura in kiparstvo*, Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Germ, T. (2017). *Staronizozemsko slikarstvo. Od Jana van Eycka do Hieronymusa Boscha*. Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Gombrich, E. A. (2025). *Zgodovina umetnosti*. Phaidon/Studia humanitatis.

Hollingsworth, M. (1993). *Umetnost v zgodovini človeštva*. DZS.

Vasari, G. (2007). *Življenja umetnikov*. Studia humanitatis.

BAROČNA UMETNOST – ZMAGOSLAVJE CERKVE IN ABSOLUTIZMA

Annoscia, E. (2010). *Umetnost – svetovna zgodovina*. Mladinska knjiga.

Debicki, J. (idr.) (1998). *Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti*. Modrijan.

Germain, B. (2011). *Baroque and Rococo*. Thames and Hudson.

Gombrich, E. A. (2025). *Zgodovina umetnosti*. Phaidon/Studia humanitatis.

Kemperl, M., Klemenčič, M., in Weigl, I. (2007). *Baročna Ljubljana*. Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Šumi, N. (1989). *Baročna arhitektura na Slovenskem*. Znanstvena založba FF UL.

Toman, R. (1998). *Baroque: Architecture, Sculpture, Painting*. Konemann.

Vidmar, L. in Kemperl, M. (2014). *Barok na Slovenskem. Sakralni prostori*. Cankarjeva založba.

UMETNOST 19. STOLETJA – STOLETJE REVOLUCIJ

Annoscia, E. (2010). *Umetnost – svetovna zgodovina*. Mladinska knjiga.

Brejc, T. (1982). *Slovenski impresionisti in evropsko slikarstvo*. Partizanska knjiga, Znanstveni inštitut FF.

Brejc, T. (2023). *Čas prebujenja. Slovenska umetnost 1880-1918*. Beletrina.

Debicki, J. (idr.) (1998). *Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti*. Modrijan.

Facos, M. (2011). *An Introduction to Nineteenth-Century Art*. Routledge.



Gombrich, E. A. (2025). *Zgodovina umetnosti*. Phaidon/Studia humanitatis.

Hollingsworth, M. (1993). *Umetnost v zgodovini človeštva*. DZS.

Stalna zbirka Narodne galerije <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/870dblu>

Žerovc, B. (2012). *Slovenski impresionisti*. Mladinska knjiga.

UMETNOST 20. STOLETJA – NA POTI V SODOBNOST

Arnason, H. H. (2012, 7. izdaja), *History of Modern Art*. Pearson.

Bernik, S. (2004). *Slovenska arhitektura dvajsetega stoletja*. Mestna galerija.

Bois, A., Buchloh, B. H. D., Foster, H., Krauss, R. (2004). *Art Since 1900. Modernism. Antimodernism. Postmodernism*. Thames and Hudson.

Bru, S. (2018). *The European Avant-Gardes, 1905–1935. A Portable Guide*. Edinburgh University Press.

Colquhoun, A. (2002). *Modern Architecture*. Oxford University Press.

Crow, T. (1996). *Modern Art in Modern Culture*. Yale University Press.

Debicki, J. (idr.) (1998). *Zgodovina slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti*. Modrijan.

Gaiger, J. (ur.). (2003). *Frameworks for Modern Art*. Yale University Press.

Godfrey, T. (1998). *Conceptual Art*. Phaidon.

Gombrich, E. A. (2025). *Zgodovina umetnosti*. Phaidon/Studia humanitatis.

Groys, B. (2002). *Teorija sodobne umetnosti*. Beletrina.

Harrison, C., Wood, P. (1992). *Art in Theory 1900–2000. An Anthology of Changing Ideas*. Blackwell.

Lynton, N. (1980). *Zgodba moderne umetnosti*. Phaidon.

Smith, T. (2013). *Sodobna umetnost in sodobnost*. Slovensko društvo likovnih umetnikov.

Stallabrass, J. (2007). *Sodobna umetnost. Zelo kratek uvod*. Krtina.

Stiles, K., Selz, P. (ur.) (1996). *Theories and Documents of Contemporary Art*. University of California Press.

Zgonik, Nadja (ur.). (2013). *Pojmovnik slovenske umetnosti po letu 1945: pojmi, gibanja, skupine, težnje* [online]. Študentska založba.

PRILOGE

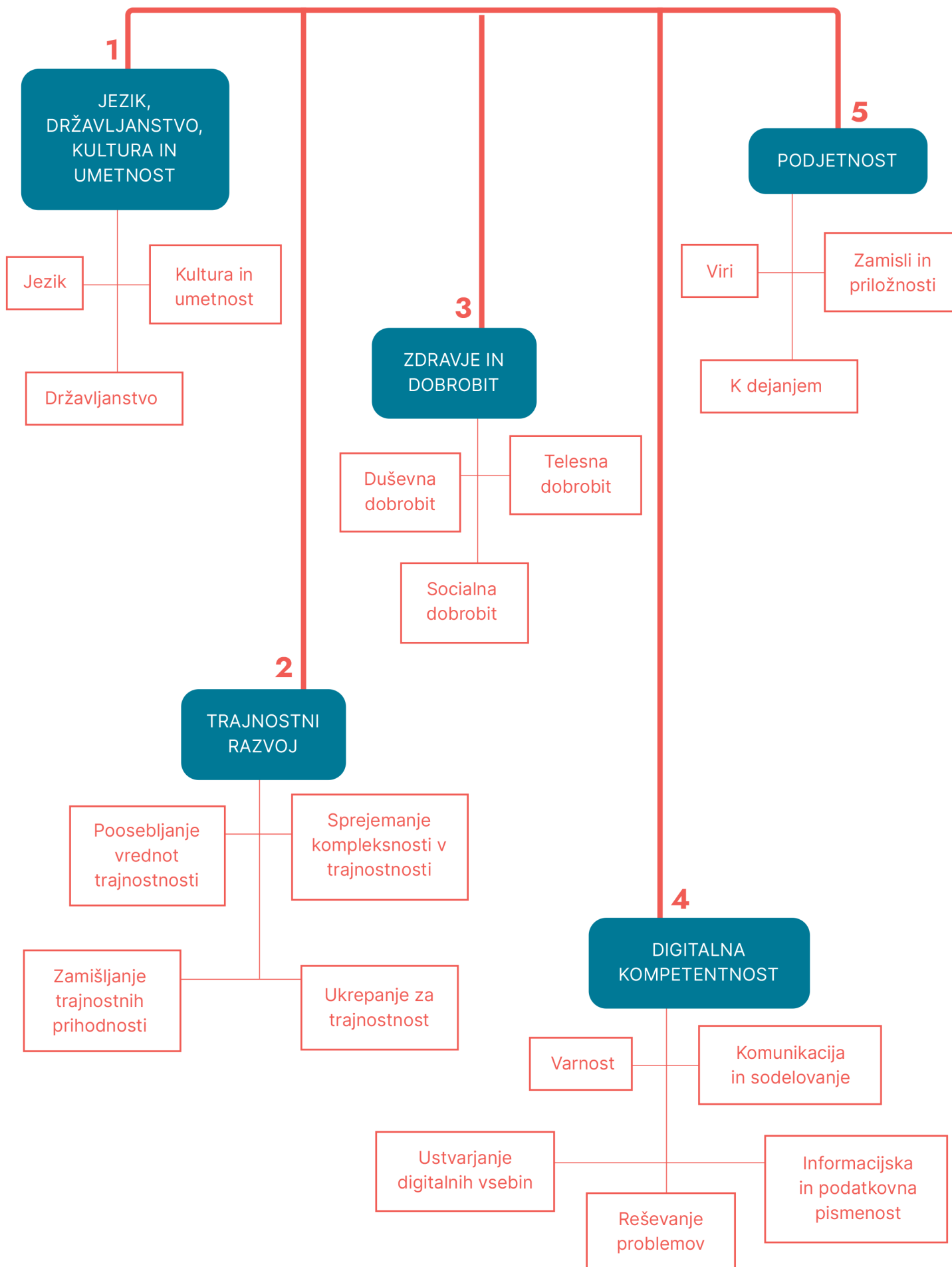
PRILOGE PO POGLAVJIH

UVOD V UMETNOSTNO ZGODOVINO: VSTOPIMO V SVET UMETNOSTI

Termini

» https://aplikacijaun.zrss.si/api/gradiva/Pojmi_usvojeni_v_OŠ.docx

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV



1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST



SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ



SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3 /// ZDRAVJE IN DOBROBIT



SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznavna raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST



SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

**5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI**

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepozna avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednosti zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev.
	5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva.
	5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog.
	5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti.
	5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju).
	5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost).
	5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt.
	5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidenim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši.
	5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami.
	5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev.
	5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje.
	5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah.
	5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.